

4.6.2020

שוברי הגלים בתוכנית חזית הים בהרצליה עמדת עמותת צלול

לקראת הדיון במליאת ועדת התכנון של עיריית הרצליה עמותת צלול מבקשת להציע חלופה לתקופת ניסיון במטרה להתריע בפני החלטה קיצונית ובלתי הפיכה.

• מוסכם על הכל גם ע"פ ממצאי התסקיר הסביבתי לתוכנית חזית הים בהרצליה כי:

- יש לשמר את מופע המצוק בחופי הרצליה היכן שנותר, תוך שמירה על בטיחות הנופשים בחוף הים ולמנוע סכנת התמוטטות המצוק במקומות שבהם מבנים בעלי ערך.
- בעונת הרחצה יש לשמור על רצועת חוף חולית ברוחב מינמלי של 30-40 מטר עבור מבקרי הים.
- אפשר לחזק את בסיס המצוק באמצעות צמחייה, מסלעה (בולדרים) ועוד (ללא שוברי גלים) – הדבר הוכח בפרויקט ההגנה על מצוק הכורכר מתחת לאתר הארכיאולוגי באפולוניה.
- אין לסכן את בריאות הציבור על-ידי "תפיסת" זיהום "הכתם הצהוב" בתוך מערך שוברי הגלים.
- חלופת שוברי הגלים כפי שהוצעה בתוכנית, תרחיב את החוף באופן שיאפשר הקמת טיילת ומוקדי שירותי תירותיים ומסחריים על החוף (בתי קפה). עם זאת, גם ברצועה חוף מצומצמת יותר ניתן יהיה לשמור על השירותים ההכרחיים לחופי רחצה ולהמנע מהמפגעים שיוצרים שוברי הגלים. בין כה וכה, מסיבות סביבתיות וערכיות מומלץ שלא לפתח פעילות מסחרית על חוף הים עצמו תוך העדפה לפתח פעילות זאת על גבי המצוק יחד עם טיפול בבעיית הנגר העילי.
- חייבים למנוע ניקוז נגר עילי מגב המצוק על מנת למנוע התפררות התפוררות המצוק.

• החששות והסכנות מהקמת מערך נוסף של שוברי הגלים בתוכנית חזית הים בהרצליה:

- שבירת הנוף הטבעי והפתוח היא פגיעה בערך הטבעי והתיירותי של הרצליה. הנוף מהחוף יהיה חומת סלעים שמסתירה את האופק.
- פגיעה בספורט הימי (גלישת גלים, שיט, צופי ים ועוד) עבור אלפי אזרחים ובני נוער מתושבי העיר ומחוצה לה וכן, רבבות תיירים פוטנציאליים.
- כל עוד בעיית זיהום "הכתם הצהוב" מצפון לחוף סדנא עלי לא נפתרה, "כליאתו" מאחורי שוברי גלים תסכן עוד יותר את הרוחצים.
- סיכון מוגבר לטביעות שעלולות להביא לפציעות ופגיעות בנפש בסמוך לשוברי הגלים (בשל מערבולות שנוצרות בקרבה לקצוות השובר). הצטברות חול בחופים המוגנים בשוברי גלים תגרום להחרפת הארוזיה ברצועת החוף שנותרה ובבסיס המצוק ולפגיעה בחופים הצפוניים: אפולוניה, געש וארסוף.
- השובר יהפוך למאגר פסולת שלא ניתן לנקותו. וכתוצאה מכך הפלסטיק שנאגר שם יתפורר לאיטו. לעומת זאת, כאשר אין שובר גלים הפסולת ניתנת לאיסוף הן מהחוף והן מהים.
- סיכון להיווצרות "פסולת האורגנית" הנוצרת בין שוברי הגלים. מדובר בכמויות עצומות של אצות הנוצרות במים העומדים שנוצרים בשל בניית שוברי הגלים (ראה למשל שוברי גלים בהרצליה, תל אביב ובת גלים בחיפה) תוך פגיעה עצומה בחזות החוף ובתיירות.
- שוברי הגלים, כמו כל מבנה ימי משמשים מצע להתישבות מינים פולשים, כמו למשל מדוזות צורבות. בנייתם תעודד את התבססותם על חשבון הפאונה ים תיכונית.

לאור החששות הנ"ל, ולאור העובדה שמוקדי פיתוח חוף אנטנסיביים קיימים באזור המרינה וחופי אכדיה, עמותת צלול ממליצה לשנות את הגדרת היעדים של התוכנית במקטע המרכזי-צפוני, בין חוף זבולון לחוף סידנא עלי ולוותר על בניית שוברי גלים במקטע חוף זה.

יצוין שבמקטע החוף שבין חוף זבולון ועד לגבול שטח הרחצה הצפוני בחוף השרון אין מצוק. בין חוף זבולון לחוף השרון קיים מקטע מצוק קטן באורך של כ-150 מטר ללא סכנת קריסה ומבלי שהיו בו קריסות בשנים האחרונות.

יצוין כי הטיילת שמתוכננת להיבנות מחוף אכדיה צפון ועד למתחם מלון הצוק בחוף זבולון אפשרית רק אם יורחב החוף הקיים ע"י "הזזת" עורף החוף הבנוי עכשו. במידה וייותר מינימום 55 מטר רוחב חוף ללא שובר גלים במקטע חוף זה בכל ימות השנה, אזי לא נתנגד לטיילת ופיתוח שירותי תיירות בקטע חוף זה.

לאור זאת, לפני שמקבעים את פתרון שובר הגלים, ועל מנת לבחון חלופה לשוברי הגלים, עמותת צלול מציעה: לבצע פיילוט מנוטר של הזנת (הטלת) חול לחופים אלה לתקופה של שלוש שנים. הזנת החול היא שחזור פעולת הטבע שנפגעה בשל בניית המרינה ושוברי הגלים בחוף אכדיה.

פיילוט זה יבדוק:

- כמה מהחול נשאר לאחר כל הזנה בתחילת עונת הרחצה ובסיומה יש לקבוע מערך מדידה ופרמטרים מוסכמים לפני יציאה לתוכנית. לעמדתנו, רוחב חוף חולי שאינו קטן מ-30 מטר ב-95% מעונת הרחצה לכל אורך החופים עד חוף נופים/סידנא עלי (כולל). יכול להוות מדד מספק להצלחה. זאת בהנחה שבמהלך הקיץ החוף מתרחב בכמה מטרים ולקראת החורף המצוק מוגן יותר.

- מה כמות החול המחוייבת להזנה על מנת לשמר את רוחב החוף הדרוש (ראר הצעתנו בהמשך)

- עלויות מידת הפרעה לרוחצים, לתיירות ולספורט הימי - כמה ימים בשנה נסגר כל קטע חוף בעת הטלת החול.

- ומה מידת הפרעה של ההזנת החול החוזרת לפאונה המקומית בים.

הצעה זו מאפשרת מענה זמני לשמירת מצב החופים ומניעת התמוטטות המצוק. אם לא יהיה שיפור על פי קריטריונים מדידים שיוסכם עליהם מראש, תמיד אפשר יהיה לבנות שוברי גלים.

הרחבה:

מקורות אפשריים להזנת החול בחופי הרצליה:

- החול שנצבר במרינה – מרינה הרצליה אוגרת חול ומונעת ממנו להגיע לחופים הצפוניים בהרצליה. השוברים מאפשרים כניסת חול למרינה ויוצרים מאגרי חול משמעותיים מצידו המזרחי של השובר החיצוני.
- החול שהצטבר בחופי אכדיה ובין שוברי הגלים – שוברי הגלים בהרצליה תוכננו בצורה לא טובה ועל כן, במקום לשמר את רוחב החוף הם אוגרים חול ומונעים ממנו להגיע לחופים הצפוניים של הרצליה. אפשר להעביר לפחות חלק מחול זה.
- כל החול שייחפר בשטחים בקרבת הים לא שייך לבעלי הקרקע אלא לעירייה – לכן כשמישהו בונה בית, בית מלון או בניין בקרבת החוף החול האדמה יכולה להתאים להזנת חול (למשל פרויקט בית מלון ובו 14 קומות בחוף השרון על גבי החלק שבו קיים מצוק כאמור) כך גם לגבי הבנייה על המצוק.
- במידה ורוצים להרחיב עוד החופים יש מספר מקורות חול רחוקים יותר (למשל העמקת מעגנות ונמלים בתל אביב ואשדוד), אך לכך ידרשו עלויות שינוע גבוהות יותר.

אפשר להתחיל בהזנה ראשונה גדולה יותר מתוך הרזרבות שהצטברו במלכודות החול שתוארו כאן (כ-200 אלף מ"ק). לאחר מכן יהיה צורך לתחזק את החוף בכל שנה בהזנה פחותה של 30-50 אלף מ"ק בשנה. מטרת הפילוט היא לבחון אם מתווה זה יכול לשמור על דרישות המינימום שיוגדרו להגנת המצוק ורצועת החול לנופשים ולרוחצים ולתשתיות ההכרחיות של חופי רחצה.

מקורות מימון:

- המרינה מחוייבת להוציא את החול המצטבר ולהטילו על החופים שמצפון לשוברי הגלים. הוצאה המופיעה בתקציב התפעול שלה. (כדי לשמור על פתח המרינה פתוח).
- את העלות הנוספת יש לקחת מתקציב העירייה לפיתוח חופי הרחצה והכנסות העירייה מהמרינה ושטחי הנדל"ן שנבנו על גביה וממשיכים להתפתח. מדובר בעלות של אחוזים בודדים מתוך הכנסות אלו, וגם בשל אחריות המרינה לנזקים שנוצרו עם הצרות החופים לאחר בנייתה.
- אפשר לממן את הפרויקט מתוך כספי הארנונה והיטלי ההשבחה שהעירייה גובה מהנכסים שמצויים בקו ראשון לים (הרי רוצים להגן על נכסיהם, והם גם מוסיפים לפגיעה במצוקים).

בטיחות המתרחצים:

יש לבחון את הסיכון הקיים בבניית שוברי גלים ולבצע מחקר סטטיסטי מבוסס נתונים עובדתיים מהעבר לגבי כמות הטביעות בחופי רחצה עם מבנים ימיים לעומת כמות הטביעות בחופי רחצה ללא מבנים ימיים. בעשורים האחרונים ישנם עשרות טביעות בכל שנה חלקם בקרבת שוברי גלים.